THỐNG KÊ MÁY TÍNH

(Computational Statistics)

Trường Đại học Nha Trang Khoa Công nghệ thông tin Bộ môn Hệ thống thông tin Giảng viên: TS.Nguyễn Khắc Cường

CHƯƠNG 1

GIỚI THIỆU NGÔN NGỮ R

- Các đối tượng cơ bản
 - Đại lượng vô hướng (scalar)
 - Các đối tượng đơn (Tạo lập bởi lệnh gán)

```
> x <-7
> y<-x*2+3
> x
[1] 7
> y
[1] 17
> mode(x)
[1] "numeric"
```

Lũy thừa cơ số e (dùng biểu diễn giá trị lớn)

```
> N<-3.5e23
> N
[1] 3.5e+23
```

- Các đối tượng cơ bản
 - Đại lượng vô hướng (scalar)
 - Biểu diễn số vô hạn

```
> x<-5/0
> x
[1] Inf
```

Thông báo đại lượng không phải là số (Not a Number)

```
> x<-5/0
> x
[1] Inf
> x-x
[1] NaN
```

- Các đối tượng cơ bản
 - Đại lượng vô hướng (scalar)

```
    Chuỗi > x<-"Thống kê máy tinh" > x
    [1] "Thống kê máy tinh"
```

- Vector
 - Mảng các phần tử đơn và cùng kiểu
 - Dùng hàm c() c:concatenation

```
> x<-c(1,2,3,4,5)
> x
[1] 1 2 3 4 5
>
> y<-c(hsl="Lan", hs2="Hue")
> y
   hs1  hs2
"Lan" "Hue"
```

- Các đối tượng cơ bản
 - Vector
 - Dùng hàm seq() seq:sequence

```
> x<-seq(2,8)
> x
[1] 2 3 4 5 6 7 8
> x<-seq(2,8,2)
> x
[1] 2 4 6 8
> x<-seq(2,8,3)
> x
[1] 2 5 8
```

- Các đối tượng cơ bản
 - Vector
 - Dùng hàm rep()

```
> x<-rep(2,5)
> x
[1] 2 2 2 2 2 2
>
> x<-rep(2:3,5)
> x
[1] 2 3 2 3 2 3 2 3 2 3 2 3
>
> x<-rep(c(2,4,6),3)
> x
[1] 2 4 6 2 4 6 2 4 6
> x<-rep(2:4,c(6,4,2))
> x
[1] 2 2 2 2 2 2 3 3 3 3 4 4
```

- Các đối tượng cơ bản
 - Matrix
 - Mảng 2 chiều
 - Cú pháp: matrix(<dữ liệu>, nrow=<số hàng>, ncol=<số cột>, byrow=<FALSE|TRUE>, dimnames= <NULL|tên hàng và cột>)

- Các đối tượng cơ bản
 - Matrix

```
> matrix(1:12,3,4, byrow=T, dimnames=list(c("A","B","C"), c("I","J","H","K")))
        I        J        H        K
A         1        2        3        4
B         5        6        7        8
C        9 10 11 12
```

Qui định rõ dimension (size) của matrix

```
> x<-c(2,4,6,8,9,0,1,7)
> dim(x)<-c(2,4)
> x
      [,1] [,2] [,3] [,4]
[1,] 2 6 9 1
[2,] 4 8 0 7
```

- Các đối tượng cơ bản
 - Matrix
 - Qui định rõ vị trí điền giá trị các phần tử, dùng hàm cbind(), rbind()

- Các đối tượng cơ bản
 - Matrix
 - Tạo ma trận đơn vị

Truy xuất các phần tử ma trận

- Các đối tượng cơ bản
 - Matrix
 - Nhân 2 ma trận

```
> x<-matrix(1:6, 2:3)
> x
     [,1] [,2] [,3]
[1,]
[2,]
>
> y < -matrix(c(4,2,5,1,7,9,4,3,7,8,2,3), 3, 4)
> y
[1,]
[2,]
[3,]
> z<-x%*%y
> z
     [,1] [,2] [,3] [,4]
[1,]
[2,]
             84
```

- Các đối tượng cơ bản
 - Matrix
 - Cộng, trừ 2 ma trận

```
> x<-matrix(1:6,2,3)
> x
     [,1] [,2] [,?]
[1,]
[2,]
> y<-matrix(7:12,2,3)
> y
     [,1] [,2] [,3]
[1,]
                 11
[2,] 8
            10
                 12
> z<-x+y
     [,1] [,2] [,3]
[1,]
                 16
[2,]
       10
            14
                 18
> z=y-x
[1,]
[2,]
```

- Các đối tượng cơ bản
 - Matrix
 - Ma trận chuyển vị: t(ma trận) t:transpose

- Các đối tượng cơ bản
 - Matrix
 - Tính định thức: det(ma trận)

Khai triển Laplace

```
Cho ma trận A=\left(a_{ij}\right)_{n\times n} khi đó\det(A)=a_{i1}A_{i1}+a_{i2}A_{i2}+\ldots+a_{in}A_{in}\;(i=1,2,\ldots,n)
```

• Định thức ma trận cấp 3 (quy tắc Sarius):

```
\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix}
```

- Các đối tượng cơ bản
 - Matrix
 - Ma trận nghịch đảo: solve(ma trận)

Cho A_{nxn} có D = det(A) và D_{ii} là định thức con của D bỏ đi hàng i cột j

Ma trận A_{nxn} khả đảo \Leftrightarrow det(A) \neq 0

$$A^{-1} = \frac{1}{\det(A)} \begin{bmatrix} A_{11} & A_{12} & \cdots & A_{1n} \\ A_{21} & A_{22} & \cdots & A_{2n} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ A_{n1} & A_{n2} & \cdots & A_{nn} \end{bmatrix}^{T} \text{v\'oi } A_{ij} = (-1)^{i+j} D_{ij}$$

- Các đối tượng cơ bản
 - Factor
 - Lưu dữ liệu
 - Chỉ ra mức độ của từng dữ liệu
 - Cú pháp: factor(x, levels=sort(unique(x),na.last=TRUE, labels=levels,exclude=NA, order=is.ordered(x))

- Các đối tượng cơ bản
 - List
 - Dãy các đối tượng
 - Cú pháp: list([tên 1=]<đối tượng 1>, [tên 2=]<đối tượng 2> [,..(,[tên n=]<đối tượng n>)])

```
> x<-list(1:3, c("A", "B"), 4:5, last=c(5))
> x
[[1]]
[1] 1 2 3

[[2]]
[1] "A" "B"

[[3]]
[1] 4 5
$last
[1] 5
```

- Các đối tượng cơ bản
 - Data frame
 - Bảng dữ liệu, có vai trò như một quan hệ trong CSDL quan hệ
 - Gồm: một list các vector hay factor
 - Có cùng kích thước
 - Có mối quan hệ với nhau
 - Mỗi hàng ứng với một quan sát (observation)
 - Mỗi cột ứng với một biến (variable) hay thuộc tính (attribute / field)
 - Cú pháp:
 - data.frame (<vector 1>, <vector 2>,..,<vector n>)

- Các đối tượng cơ bản
 - Data frame

```
> x
                         [1] 1 2 3 4
                         > n<-10
                         > n
                         [1] 10
                         > T<-data.frame(x,n)
                         > T
                           x n
> x<-1:4
                         1 1 10
> x
                         2 2 10
[1] 1 2 3 4
                         3 3 10
> v<-2:4
> y
[1] 2 3 4
> T<-data.frame(x,y)
Error in data.frame(x, y) :
  arguments imply differing number of rows: 4, 3
```

> x<-1:4

- Các đối tượng cơ bản
 - Data frame
 - Tự tạo data frame bằng tay

> T<-edit(data.frame())

R Data Editor						
	varl	var2	var3	var4	var5	var6
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12		-		-		
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						

- Các đối tượng cơ bản
 - Data frame
 - Tách / Chọn dữ liệu từ data frame = phép chọn (SELECT) trong CSDL QH
 - Cú pháp: subset(<dữ liệu>, <điều kiện>)

- Các đối tượng cơ bản
 - Data frame
 - Kết nối dữ liệu = phép kết nối tự nhiên trong CSDL QH
 - Cú pháp: merge(<dữ liệu1>,<dữ liệu2>,by="thuộc tính kết nối", all=TRUE))

```
> x<-1:4
> x<-1:4
> x
                       [1] 1 2 3 4
[1] 1 2 3 4
                       > N<-c(45,23,67,89)
> M < -c(12,35,10,18)
> M
                       [1] 45 23 67 89
[1] 12 35 10 18
                       > K<-c("Nam", "Nu", "Nu", "Nam")
> T1<-data.frame(x,M) > K
> T1
                       [1] "Nam" "Nu" "Nu" "Nam"
  x M
                                                        > KET NOI<-merge(T1,T2,by="x",all=TRUE)
1 1 12
                       > T2<-data.frame(x,N,K)
2 2 35
3 3 10
4 4 18
```

Các phép toán cơ bản

Phép	toán				
Số học		So sánh		Logic	
+	cộng	<	nhỏ hơn	!x	NOT(x)
-	trù	>	lớn hơn	x&y	x AND y
*	nhân	<=	nhỏ hơn hoặc bằng	x&&y	x AND y
/	chia	>=	lớn hơn hoặc bằng	x y	x OR y
^	lũy thừa	==	bằng	x y	x OR y
%%	modulo	!=	khác	xor(x,y)	x XOR y
%/%	chia lấy phần nguyên				

Các hàm số học cơ bản

Căn bậc hai:	sqrt(x)	Hàm $cos(x)$, $sin(x)$,	cos(x), $sin(x)$, $tan(x)$,
\sqrt{x}		tg(x), $arcsin(x)$,	$a\sin(x)$, $a\cos(x)$,
		arcos(x), arctg(x)	atan(x)
		Hàm tổng	
Logarit nepe: ln(x)	log(x)		$X < -c(x_1, x_2, x_3)$
		3	sum(X)
		$\sum_{i=1}^{\infty} x_i$	
Logarit cơ số 10: log ₁₀ (x)	log10(x)	Hàm e ^x	exp(x)
Logarit cơ số 2: log ₂ (x)	log2(x)	Hàm x	abs(x)

- Chuyển đổi kiểu dữ liệu
 - Cú pháp: as.<tên kiểu>(<đối tượng>)
 - Qui tắc:

Chuyển đổi	Hàm	Qui tắc	
numeric	as.numeric	FALSE	$\rightarrow 0$
		TRUE	$\rightarrow 1$
		"1","2",	\rightarrow 1,2,
		"A",	\rightarrow NA
logical	as.logical	0	\rightarrow FALSE
		Các số khác	\rightarrow TRUE
		"FALSE","F"	\rightarrow FALSE
		"TRUE", "T"	\rightarrow TRUE
		Các ký tự khác	$c \to NA$
character	as.character	1,2	→ "1","2",
		FALSE	\rightarrow "FALSE"
		TRUE	→ "TRUE"

Chuyển đổi kiểu dữ liệu

- Các câu lệnh lập trình cơ bản
 - If..else
 - if <biểu thức logic> <câu lệnh 1> [else <câu lệnh 2>]

```
> x<-c("what","is","truth")
> x
[1] "what" "is" "truth"
>
> if ("Hello" %in% x) {
+    print("Found")
+ } else {
+    print("Not found")
+ }
[1] "Not found"
```

- Các câu lệnh lập trình cơ bản
 - Switch
 - switch(<biểu thức>, <tr.hợp 1>, <tr.hợp 2>,..)
 - Giá trị của <biểu thức>
 - o không phải là 1 chuỗi ký tự thì tự động được gán cho <tr.hợp n>
 - o là 1 chuỗi ký tự thì trường hợp tương ứng được thực hiện
 - o là số thì trường hợp tương ứng được thực hiện

```
> switch("a", A=1, B=5, a=6)
[1] 6
```

```
> switch(2, A=1, B=5, a=6)
[1] 5
```

- Các câu lệnh lập trình cơ bản
 - Repeat

```
repeat { <câu lệnh>
            if <biểu thức logic> {
                 break
                            > x<-"Hello"
                              times<-2
                            > repeat {
                                 print(x)
                                 times<-times+1
                                 if (times>4) {
                                    break
                                "Hello"
                                "Hello"
                                "Hello"
```

- Các câu lệnh lập trình cơ bản
 - While

- Các câu lệnh lập trình cơ bản
 - For
 - for (<bién đém> in <gtrị đầu:gtrị cuối>) { ds câu lệnh }

```
> x<-LETTERS[1:4]
> x
[1] "A" "B" "C" "D"
>
> for (i in x) {
+    print(i)
+ }
[1] "A"
[1] "B"
[1] "C"
[1] "D"
```

```
> x<-2:5
> x
[1] 2 3 4 5
> for (i in x) {
+    print(i)
+ }
[1] 2
[1] 3
[1] 4
[1] 5
```

```
> x<-0
> for (i in 1:10) {
+    x<-x+i
+ }
> print(x)
[1] 55
```

- Các câu lệnh lập trình cơ bản
 - Hàm tự xây dựng
 - <tên hàm> <- function (<ds tham số>){ds câu lệnh}

- Các câu lệnh xuất / nhập dữ liệu
 - Xác định thư mục làm việc
 - Hàm lấy tên thư mục hiện hành: getwd()
 - Hàm thiết lập thư mục hiện hành: setwd(<thư mục>)

```
> getwd()
[1] "C:/Users/ADMIN/Documents"

> setwd("d:/")
> getwd()
[1] "d:/"
```

- Các câu lệnh xuất / nhập dữ liệu
 - Hàm lưu dữ liệu vào file *.Rdata : save()
 - Hàm đọc dữ liệu từ file *.Rdata : load()
 - Hàm xóa đối tượng dữ liệu từ R: rm()

- Các câu lệnh xuất / nhập dữ liệu
 - Hàm lưu dữ liệu vào file text: write.table(<"tên file">, row.names=F)

```
> x<-1:10
> x
[1] 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
>
> write.table(x, file="VD.txt", row.names=F)
```

```
File Edit Format View Help
"x"

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10
```

- Các câu lệnh xuất / nhập dữ liệu
 - Hàm đọc dữ liệu từ file text: read.table(<"tên file">, header=TRUE)

- Các câu lệnh xuất / nhập dữ liệu
 - Hàm ghi dữ liệu vào file *.CSV: write.csv(<"tên file", row.names=F)
 - Hàm đọc dữ liệu từ file *.CSV: read.csv(<"tên file", header=TRUE)

```
> x<-1:5
[1] 1 2 3 4 5
> y < -(1:5)/10
[1] 0.1 0.2 0.3 0.4 0.5
> z<-c("R", "and", "Data Mining", "Example", "Case Studies")
                                    "Data Mining" "Example"
[1] "R"
                    "and"
                                                                  "Case Studies"
           > dfl<-data.frame(x,y,z)
           > dfl
           1 1 0.1
                             and
           3 3 0.3 Data Mining
                        Example
           5 5 0.5 Case Studies
```

- Các câu lệnh xuất / nhập dữ liệu
 - Hàm ghi dữ liệu vào file *.CSV: write.csv(<"tên file", row.names=F)
 - Hàm đọc dữ liệu từ file *.CSV: read.csv(<"tên file", header=TRUE)

```
> names(dfl)<-c("Bien_nguyen", "Bien_thuc", "Bien_ky_tu")
> names(dfl)
[1] "Bien_nguyen" "Bien_thuc" "Bien_ky_tu"
```

```
> write.csv(dfl,"VD.csv",row.names=F)
```

4	Α	В	С	D
1	Bien_nguyen	Bien_thuc	Bien_ky_tu	
2	1	0.1	R	
3	2	0.2	and	
4	3	0.3	Data Mining	
5	4	0.4	Example	
6	5	0.5	Case Studies	

Q/A